

6. Руденко В.Н. Участие граждан в отправлении правосудия в современном мире / В.Н. Руденко // Екатеринбург: УрО РАН, 2011. – 644 с.

Ромасенко К.М.

*студентка юридичного факультету
Сумського національного аграрного університету, м. Суми
Науковий керівник: Гончаренко А.В., к.і.н., доцент*

США ТА СТВОРЕННЯ ЛІГИ НАЦІЙ

Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин, яка сформувалася після закінчення Першої світової війни, була результатом першої широкомасштабної спроби перебудови взаємовідносин між державами на принципах ліберального інтернаціоналізму і міжнародного співробітництва. Повоєнні домовленості були покликані посилити організуючу складову в міждержавних відносинах, запропонували набір політичних, правових і морально-етичних норм, керуючись якими держави теоретично могли б уникнути повторення нової загальної війни. Вперше була створена універсальна міжнародна організація – Ліга Націй, основним завданням якої було забезпечення загального миру і безпеки у світі. Ці інновації пов'язані з активним включенням США до світової політики, а фігура президента Вудро Вільсона (1913–1921 рр.) стала втіленням нової ідеологічної конструкції світоустрою.

До початку Паризької мирної конференції США опрацьовували власні підходи до ролі Ліги Націй як механізму забезпечення міжнародної безпеки. Основне питання полягало в баченні Вашингтоном завдань, які повинна була вирішувати Ліга, і, відповідно, ті інструменти, які їй слід було б використовувати. Звертає на себе також увагу та обставина, що американський проект, як це видно з процедури голосування, був орієнтований на спільні дії.

Можна стверджувати, що саме США представили найкращий проект Ліги Націй з найбільш універсальними категоріями. В. Вільсон був переконаний, що можливі недоліки будуть виправлені вже в ході функціонування міжнародної організації. Ті проблеми, які виявляться в

міжнародній системі, не досягнуть того рівня гостроти, в якій Ліга виявиться безсилою.

В. Вільсон вважав, що потреба міжнародного співтовариства в колективних діях щодо загальної безпеки може бути сформована тільки поступово. Ось чому свої головні надії, пов'язані з реалізацією гарантій, американський лідер покладав на силу громадської думки, розраховуючи надалі на еволюцію Ліги і, перш за все, на розширення її повноважень.

Під впливом програми, запропонованої президентом США В. Вільсоном, у світі популярність набули ідеї створення системи міжнародних інститутів і міжнародних режимів, основною метою яких було б збереження миру і недопущення нової війни. Розглядаючи американську політику в період підготовки і проведення Паризької мирної конференції, очевидно, що уявлення про майбутні контури світоустрою у європейців і американців дуже різнилися.

Дипломатична боротьба на Паризькій мирній конференції свідчить, що це був дійсно «конфлікт двох філософій». Проте, незважаючи на всю незавершеність Версальського врегулювання система міжнародних відносин, що виникла, базувалася на інших підставах, ніж колишній світоустрій. У цьому, безумовно, помітна роль США і особисто президента Вудро Вільсона. Ліга Націй комбінувала американські і європейські ідеї, і те ж саме можна сказати про більшість міжнародних режимів, утворених на післявоєнній конференції.

Статут Ліги Націй в цілому відображав Вільсонівську концепцію нової міжнародної організації. За його ініціативи створювана Ліга не стала ні союзом «виснажених переможців», які прагнули до реваншу над колишнім ворогом, ні «дискусійним клубом» без будь-яких важелів. Вона була одним з проміжних етапів на шляху «від хаосу до світового уряду». Представлена ним концепція Ліги продемонструвала традиційну для президента «комбінацію утілітаризму і універсалізму» [4, с. 77-78].

Важливим фактором, що характеризує американську зовнішню політику, стало розходження в розумінні концептуальних і інституційних основ майбутнього світоустрою. Американська ідея Ліги Націй позитивно сприймалася світовою громадською думкою. Проте, універсалістські ідеї

Вудро Вільсона натикалися на непримиренну позицію з боку інших делегацій, перш за все Франції.

Ця різниця з проявилася в дебатах щодо питання Ліги Націй і засобах забезпечення міжнародної колективної безпеки. США відстоювали концепцію інституційно-правових основ майбутнього глобального порядку в поєднанні з побудовою системи колективної безпеки і ідеєю моральної відповідальності великих держав за підтримку миру. У цій схемі було місце для переможених країн, і навіть для Радянської Росії. Європейські ж країни послідовно акцентували силовий компонент майбутньої міжнародної організації.

В результаті Ліга була побудована за французьким проектом, що в решті-решт не сприяло стабільності всієї системи безпеки в Європі. Відмова Сенату США ратифікувати Версальський мирний договір 1919 р. призвела до того, що Франція взяла на себе роль «європейського поліцейського». Це тільки загострювало її відносини з Німеччиною і зробило мирне врегулювання німецьким, а Лігу Націй – неефективним механізмом запобігання загрозам світового порядку.

Список використаних джерел

1. Романов В.В. В поисках нового миропорядка: внешнеполитическая мысль США (1913– 1921 гг.). М.; Тамбов: ТГУ им. Г.Р. Державина, 2005. 504 с.
2. Фісанов В.П. Проблеми повоєнного устрою Центральної Європи у «Чотирнадцяти пунктах» президента США Вудро Вільсона (спроба текстологічного аналізу). *Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: Історичні науки*. 2004. Т. 12. С. 387-400.
3. Cooper J.M. *Breaking the Heart of the World: Woodrow Wilson and Fight for the, League of Nations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 454 p.
4. Ambrosius L.E. *Woodrow Wilson and the American Diplomatic Tradition: The Treaty Fight in Perspective*. Cambridge: University Press, 1987. 323 p.